

ZIJN WENS

door

H. Hoogeveen

N. V. - W. D. MEINEMA DELFT

ZIJN WENS

HENK

AL VERDER GLIJDT DE PUNTER (Zie blz. 26).

ZIJN WENS

DOOR

H. HOOGVEEN

GEILLUSTREERD DOOR HENK POEDER

NAAMLOZE VENNOOTSCHAP W. D. MEINEMA — DELFT

HOOFDSTUK I.

In het wijde veld.

„Gerke, ben je wakker?”

In het korte gangetje, waardoor je van de kamer in de keuken komt, en waar Gerke in een hoge bedstee ligt te slapen, staat vader.

„Gerke, word es wakker, jong!”

Dan ineens een diepe zucht en Gerke slaat z'n ogen op. Slaperig staart hij het schemerige gangetje in.

„Wat is er?”

„St!” fluistert vader, „maak de anderen niet wakker. Je wou vanmorgen immers vroeg opstaan om te gaan eierzoeken? Nou, kom dan! Ik ga naar den boer.”

„O ja,” zegt Gerke dromerig.

't Leek hem gisteravond zo fijn toe om tegelijk met vader op te staan en dan 't veld in te gaan. Hoe vroeger je bent, hoe groter de kans is, dat je wat vindt, want dan zitten de vogels op het nest. 's Morgens vroeg leggen ze. Zo wijs heeft vader hem gemaakt. Dié kan eierzoeken! Och, vader heeft er geen tijd voor, hij is boerenarbeider bij boer Kerkstra en dan heb je wel wat anders te doen.

't Begroot Gerke ook wel eens om die arme beesten, als hij de eieren uit het nest haalt. Dat is toch eigenlijk wreed als je er goed over nadenkt. Maar je moet niet vergeten, waaróm hij gaat eierzoeken. Dat doet hij niet, zoals velen, uit liefhebberij, maar . . . om er iets mee te verdienen! Albert Bijlsma zal doorleren, die wordt

meester, en o, dat zou hij ook zo graag willen worden. Het schoolgaan vindt hij prettig en het leren fijn! Zijn rapport is zelfs beter dan dat van Albert en toch Albert zal doorleren, hoewel hij er niet veel trek in heeft, maar het móét, zijn ouders willen het. Ze hebben genoeg geld om de studie te betalen. En hij, Gerke, hij zou zo dolgraag willen leren, maar het kan niet, z'n ouders zijn arm, vader is maar boerenarbeider

Neen, kan het heus niet? Is er iets op te vinden, dat het tòch kan? O, dat is een vraag, die hem de laatste tijd telkens bezig houdt. Er moet geld zijn, maar hoe kom je er aan? Kon hij het zelf maar verdienen, o, hij wil er alles wel voor doen. Niets is hem te veel. Als hij maar doorleren kan

Nu is de heerlijke tijd van 't eierzoecken aangebroucken. Wacht, daar valt iets mee te verdienen! Als hij zèlf eens de boeken kon betalen, en een tas en een fiets Nee, wreed is zulk eierzoecken niet en och — straks in de „verboden” tijd kunnen de vogels nog genoeg eieren leggen en jongen uitbroeden.

„Ik ga weg, hoor,” zegt vader, „er staat een boterham en een kopje thee voor je op tafel, maar geen leven maken en straks voorzichtig met dat slootje springen. 'k Bleef nog maar een paar uurtjes liggen, 't is nog zo vroeg.”

„Nee, ik kom,” zegt Gerke ineens besloten.

Zie Rikus eens slapen, de neus stijf tegen de houten wand aan! Die meent het, hoor! Hè, het bed trekt, maar vooruit, flink zijn! Gerke steekt zijn blote benen over de beddeplank — hè, dat akelige ding kleppert zo, Rikus kan er wel wakker van worden, — stapt op de stoel en dan op de vloer.

Onder 't aankleden doet hij niets dan gapen. Hij krijgt de tranen er van in de ogen. Foei toch! Je zou zo weer onder de dekens kruipen!

Ineens krijgt Gerke erg medelijden met zijn vader. Die moet er elke morgen zo vroeg uit, denk je dat eens in. Vader zit nu al in de stal te melken. Er is een hoop zwaar werk bij den boer, nee hoor, hij zou niet graag boerenknecht worden. Gelukkig, vader is sterk, kom maar op!

Wat is 't nu vreemd stil in huis. Je hoort alleen het regelmatig ademhalen van Sjoukje, Gerke's zusje, die in de kamer slaapt. In de andere bedstee slaapt moeder. Er staat een stoel voor met kleren er op.

De klok tikt. Het koperen deksel van de doofpot glimt.

Op de kast zitten ook een paar glimmende puntjes.

Wat een rust om hem heen!

Door de kleine vierkante ruitjes valt het matte licht van de vroege morgen. In het Oosten zit een oranje streep in de grijze lucht. De zon is in aantocht. Gerke voelt zich groot, hij gaat er ook al in de vroege op uit om geld te verdienen! O, als hij het geluk eens heeft een

Onder 't aankleden doet hij niets dan gapen.

ei te vinden. Stel je eens voor, dat hij er drie of vier vindt! De eieren zijn nu nog prijzig, als hij een broed vindt, heeft hij best een boek verdiend.

Ziezo, klaar is kees! Nu stilletjes de deur uit. Het bed lokt, hij kan bijna niet door het gangetje komen.

„Ja? Zegt moeder wat? Ik meende, dat u sliep. Ja, hoor, 'k zal voorzichtig zijn! Wat? Ja, 'k ben op tijd thuis. Dag, hoor!”

Zo'n moeder toch! Je denkt, dat ze slaapt en toch ligt ze wakker en is ze bezorgd over je.

Vlug schiet Gerke in zijn klompen. Nu staat hij buiten. Er is nogal wat wind. Daar ligt het wijde meer. Aan de rand er van is Gerke geboren, dicht bij het klotsende water, bij de wiegelende biezen en het ruisende riet. Nu hangt er een grauwe nevel over.

O ja, wacht even! Gauw de polderdijk over en een paar handen vol koud water in je gezicht, hè, daar fris je van op! Dat doet vader ook altijd. Straaltjes water lopen Gerke van de kin bij de hals in. Maar òf het je de slaap uit de ogen haalt!

Even de klomp in die grote vlok schuim zetten, die daar op de wal ligt.

Ginds zijn reeds vissers bezig de fuiken te lichten. Die zijn er ook vroeg bij.

Nu vlug de polsstok gaan halen, want hij wil vóór Wiebe in het veld zijn. Wiebe is een eerste klas eierzoeker. Die is 's morgens voor dag en dauw in 't veld. Gerke is nieuwsgierig wie nú de eerste is: Wiebe of hij. Als iemand je voor is, heb je weinig kans iets te vinden, want dan jaagt hij alle vogels van 't nest. En wat kun je dan beginnen? Och ja, als je er geen verstand van hebt, loop je snuffelend als een hond een stuk weiland af te zoeken, maar dat doet hij niet, hoor! Hij heeft verstand van 't vak, hij loopt rustig het veld

in, geeft zijn ogen flink de kost of hij ook een kievit van het nest ziet vliegen. Opletten en niet aan andere dingen denken, dat is de zaak!

Kom, vlug aanstappen! De „zestien mat” is het geliefkoosde veld van de kieviten. Daar gaan ze elk jaar weer naar toe. Dáár moet hij heen.

De oranje streep wordt steeds breder en warmer, nog even geduld, straks worstelt de zon door de grauwe wolkenlaag heen.

Verlaten staan de huizen langs de lege weg. Gerke krijgt een gevoel of ieder stil vertrokken is. Hier woont Albert Bijlsma, die slaapt nog, hij heeft gelijk, het geld voor zijn boeken ligt immers in de kast. Gerke moet het nog verdienen, als hij 't maar verdient!

Volken, de brugwachter, staat op een hoek van zijn huis en kijkt het meer over of er een schip aankomt. Die is dus ook al vroeg uit de veren.

„Volken!”

„Gerke! Nou, jij bent ook vroeg op stap.”

„Ja, 'k ga eierzoeken.”

„Zo, dat dacht ik al.”

Gerke loopt nog wat steviger door. Hij is spoedig, waar hij wezen moet. Met een sprong wipt hij over een hek. Daar liggen de wijde, uitgestrekte velden voor hem. Dat is de polder, zover je zien kunt. Links staat een watermolen, daar wonen mensen in en rechts, als verloren in die wijde eenzaamheid, staan een paar boerderijtjes. Je ziet geen boompje, geen struikje, hier en daar een hek of alleen een paar palen. Gras en nog eens gras, tot aan de verre einder toe.

Vluchtig overziet Gerke de polder. Is Wiebe d'r al? Nee . . . ja toch, of is het een paal? Ja, 't is een paal, nu ziet hij 't duidelijk, er staat er maar één op de dam, dat bracht hem in de war.

Fijn, hij is Wiebe voor! Wat zal die straks beteuterd staan kijken, als hij bemerkt, dat hij achter het net vist!

Gerke loopt het land in, de pols sliert over de grond. Daar moet je nooit veel spektakel mee maken als je gaat eierzoeken, je jaagt er de vogels veel te gauw mee van 't nest.

Met z'n vuisten diep weggestopt in de broekzakken, — 't valt toch niet mee, hoor, zo uit je warme bed in de koude morgenlucht, — loopt Gerke speurend de polder in. Hij ziet strak voor zich uit, soms dwalen de ogen even naar links en naar rechts. Ondertussen staan zijn gedachten niet stil. Wat zal Wiebe kwaad op hem zijn! Och, veel eieren liggen er natuurlijk nog niet, als er wat ligt. 't Is nog maar pas April. Je kunt veel gemakkelijker een nest met drie of vier eieren vinden, dan een nest met één. Want dan vliegt de kievit er reeds op grote afstand af en dan is 't erg moeilijk, dat plekje zolang met je ogen vast te houden, tot je 't gevonden hebt.

Zou je niet denken, dat alle vogels vertrokken zijn? Je hoort en ziet er niet één.

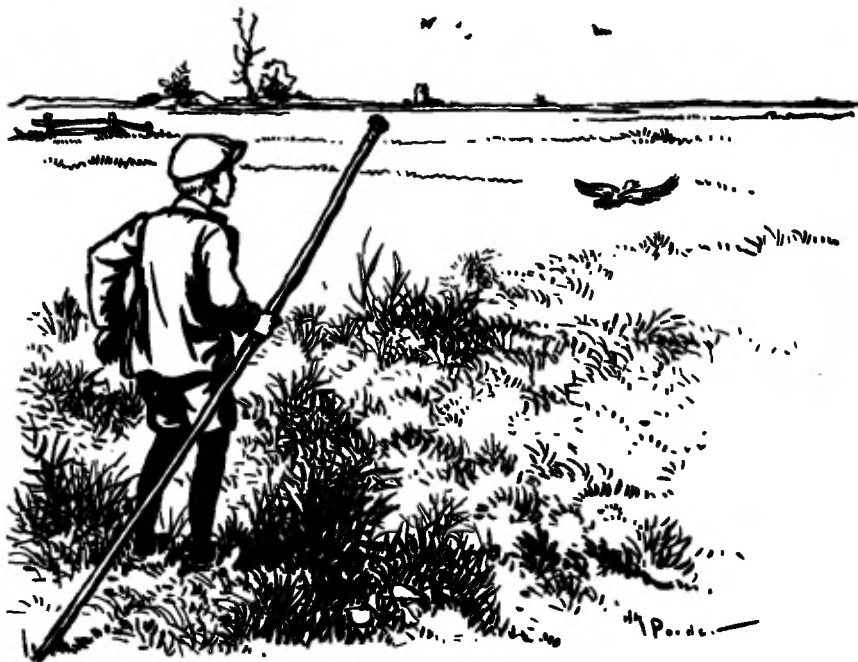
Ineens o, 't is een leeuwerik, die uit een graspol vliegt. Hè — Gerke blijft even van schrik staan. Hij dacht eerst: een kievit! De leeuwerik gaat op een hek zitten en wacht daar zeker eerst de zon af voor hij de lucht invliegt. O kijk, de zon boort net een gat door de nevels heen, alles krijgt gloed en kleur, de hekken en de sloten, en ook over het gras trekt een lichte tint.

Gerke denkt nog even aan de leeuwerik, die zo plotseling voor zijn voeten wegstoof. Zou ze nog op het hek zitten? Even kijken, nee, niet doen, als er eens een kievit

Toch kijkt hij Net wipt de leeuwerik van 't hek en klimt zingend de lucht in, al hoger en hoger. Nu
12

zit er een zwart stipje tegen het blauw van de hemel. En dat stipje zingt hartstochtelijk. Gerke loopt bijna met zijn hoofd in de nek. Hij móét kijken, 't is ook zo mooi

Dan ziet hij weer voor zich uit. Wel, zie nou! Daar ginder vliegt een kievit heen! Die kwam van 't nest en

Wel, zie nou! Daar ginder vliegt een kievit heen!

ze heeft eieren ook, kijk maar, ze vliegt laag over de grond, tegen de wind in en ze geeft in 't geheel geen geluid. Ergens aan een slootkant gaat ze zitten. Gek toch, dat hij zich ook afleiden liet! Je hoeft je hoofd maar even te bewegen, of ze vliegen op. Net of ze er op zitten te wachten. Of 't ook schrandere dieren zijn!

Waar kwam hij vandaan? Soms lopen ze een eind door een greppel voor ze opvliegen. Wat zijn ze slim om je op een dwaalspoor te brengen.

Gerke zoekt even, maar vindt niets. Jammer, dat hij niet beter oplette, want er móéten eieren liggen. Vanavond na schooltijd gaat hij hier weer heen en dan zal hij beter uit z'n ogen kijken. Hij moet wat verdienen, geld móét er komen, alle kleintjes helpen

Als Wiebe vandaag het nest maar niet vindt

Ineens is er een zoemend geluid in de lucht. Kie-wiet! Je vindt het niet! Kie-wiet! O, dat is het mannetje. Met zijn sterke vleugels roffelt het boven de wei. Daar tuimelt het dol van boven, kijk toch eens, twee-, driemaal over de kop, al maar roepend: kie-wiet, kie-wiet! Zijn groene vleugels glanzen in de zon. In wervende vaart vliegt het rakelings over de grond, werpt zich opnieuw in de lucht, om nogmaals neer te duikelen met felle vleugelslag. Zoem, zoem! de vleugels kunnen wel breken.

Gerke zijn hart gaat open. Hij houdt van het wijde water, maar ook van de wijde velden.

Plotseling staat hij stil.

Een pas of tien van hem af staat een hek en achter dat hek rijst ineens een man overeind.

Wiebe!

„Zo, manneke, kom jij me hier opzoeken? Ik heb je niet zien aankomen, anders was ik eerder opgestaan. Héél prettig vind ik je bezoek nou bepaald niet,” lacht Wiebe.

„Ik meende, dat ik 't eerst in 't veld was,” zegt Gerke, die nog niet goed van de schrik bekomen is.

„Nee manneke,” antwoordt Wiebe hoofdschuddend, „als je Wiebe voor wilt zijn, moet je nog vroeger opstaan.”

Meteen neemt Wiebe de pet van het hoofd en laat hem vier kievitseieren zien. „Heb je ook zoveel?”

„Nee,” schudt Gerke met het hoofd. Vier eieren! En nu had hij zopas nog gedacht, dat Wiebe achter het net zou vissen! Maar hij vist er achter.

Vier eieren! Had hij ze maar! Waar zou Wiebe die gevonden hebben? Misschien zijn 't de eieren, waar hij naar gezocht heeft. Zal hij eens vragen? Neen, niet doen; als 't niet zo is, zal Wiebe er ook naar zoeken.

Even later kuiert Wiebe op z'n dooie gemak het veld weer in. Gerke dwaalt nog wat heen en weer, springt es over een sloot, maar vindt niets. Dat is ook wel te begrijpen, Wiebe heeft alles al afgezocht. Dan blijft er geen ei liggen. Eindelijk besluit Gerke om naar huis te gaan. Straks naar school. Hij is niet vrolijk gestemd. Niets gevonden en dus geen cent verdiend. Misschien dat hij vanavond gelukkiger is

Die avond zit Gerke op z'n hurken, midden in het wijde veld, bij een klein kuiltje in de bodem: een kievitsnest! Ziet hij goed? Op een paar strootjes liggen twee eieren met de punten tegen elkaar. Wat een vondst! Die kaapt hij Wiebe toch maar lekker voor de neus weg! Die laat dus ook wel eens wat liggen.

Verrukt, met bonzend hart, kijkt Gerke naar de fraai gespikkelde eieren. Zo'n klein nest in dat grote veld en dat je dat vinden kunt! Is 't niet een wonder?

Nu voorzichtig de eieren in de pet. Even verschuiven, ziezo, dat zit!

Die pet bergt schatten. 't Is net, of daar je hele geluk nu in zit. 't Kan nog best gebeuren, dat hij doorleren mag Wie weet!

Nu naar huis! Gerke wil wel draven, maar dat is te gevaarlijk, de eierschalen zijn zo dun. Hij zal straks

heel kalm de kamer binnen komen en dan moeder in eens de pet onder de neus duwen. Wat zal ze opzien!

Ondertussen heeft hij allang uitgerekend, hoeveel hij verdiend heeft. Vast twee kwartjes! Dat is vijftig cent, je duizelt er haast van. Wat 'n geld, dat draagt ie nou onder de pet. Hij ziet zich al fietsen met een boekentas over de stang

Een blij gevoel stroomt door hem heen, 't komt ook in de benen. En vreemd is 't, dan kan hij niet langer langzaam lopen, dan moet hij draven. De hand maar op de pet, dan schudt het niet zo. Voorzichtig, niet

te hard drukken! Twee kwartjes! 't Is geen kleinigheid. Hoe dichter hij bij huis komt, hoe gejaagder en vrolijker hij wordt.

Volken laat juist een schip door de brug. Dat moet het meer over, de golven rollen er op zij tegen aan. Anders kan Gerke lange tijd zo'n schip nakijken, maar nu ziet hij het nauwelijks. Daar is hij al bij het portaal. Vlug de klompen uitgesmeten, hij heeft geen tijd om te zien waar ze terecht komen, de klink van de deur opgelicht en met een vaartje

Kapot! De tranen springen hem in de ogen.

Bom! Au!!!

Pardoes vliegt hij met zijn hoofd tegen de deurpost en pats! er breekt iets in de pet Geel vocht lekt onder de klep vandaan Angstig neemt Gerke de pet af. Hij vreest het ergste

Kapot! De tranen springen hem in de ogen.

Beide eieren kapot! De gele dooier zit in z'n haren . . .

Op een stoel valt hij neer, het hoofd verborgen in de handen en snikt, snikt Zijn lichaam schokt er van.

Moeder kan hem bijna niet tot bedaren brengen.

't Is tè erg

Langzaam daalt de nacht.

Achter het huisje, waar Gerke woont, ligt het meer. Donkere golven rollen aan, spoelen klotsend tegen de dijk.

In het nauwe gangetje, in de hoge bedstee, ligt Gerke te luisteren naar dat eentonige lied in de nacht . . .

Déze keer zingt het hem niét in slaap.

HOOFDSTUK II.

Wolken en zon.

„Heb je ook weer eieren gevonden?“ vraagt Keimpe, een buurjongen, op een morgen aan Gerke, als ze naar school gaan.

„Ja, gister vier en eergister drie, da's zeven,“ antwoordt Gerke blij.

Keimpe heeft een prettige gedachte bij hem opgewekt. Zeven eieren tegen vijf cent per stuk, reken nou maar uit! Jammer, dat hij laatst die beide eieren brak. Als hij dat geld er ook bij had

Er sluiten zich al meer jongens bij het clubje aan.

Wouter is tegenwoordig wat stil, dat komt, omdat Ruurd, zijn broertje, ernstig ziek is. 't Is wonderlijk, hoe de kinderen van Ruurd houden. Een aardige jongen is 't, je kon zo leuk met hem spelen, niemand had ooit ruzie met hem. Hij had altijd zo'n schik, lachen dat ie kon!

Alle jongens moeten even kijken naar het boerderijtje, waar dat zieke jongetje ligt. Ze durven Wouter niet vragen, hoe 't met zijn broertje gaat. Als 't eens erger is

Daar komt Albert Bijlsma het hekje ook uit. Hij heeft een boekentas onder de arm. Hij wacht niet op de jongens, hij loopt door.

„Meester Albert!“ roept Keimpe hem na.

De jongens lachen, ze zijn den zieken Ruurd ineens vergeten.

Iedereen weet al, dat Albert meester wordt. Kijk hem es parmantig stappen!

„Meester dromer!” schreeuwt Douwe Draaier.

De jongens proesten het uit. Dat durft hij vast niet weer te zeggen. O jawel, wil je 't nog eens horen? „Meester dromer!” Of Douwe ook durft, hè? Als je 'm ophitst, durft ie alles, dat weten de jongens.

„Ik zou niet graag meester willen worden,” zegt Iepe van Wiebe, den eierzoeker, „jullie?”

„Nee hoor, niet graag!” antwoorden allen — behalve Gerke. Die zwijgt.

„Jij, Gerke?” vraagt Iepe hem apart.

„'k Mag graag naar school gaan,” ontwijkt deze, zonder antwoord op de vraag te geven.

Och, och, wat moeten ze daarom lachen! Zelfs Wouter.

Hoor je dat? Hier loopt een jongen, die graag naar school gaat!! Ha, haaa!!!

„De school,” zegt Iepe dan, „de school . . . dat is een hok! Ik wou, dat dat ding vannacht afbrandde! En jullie?”

Iepe kijkt de kring vragend rond.

Ja, er zijn meer jongens, die er zo over denken, maar Gerke is blij, dat hun wens niet in vervulling gaat. Ze mogen hem uitlachen zo hard ze willen, maar nog eens: hij houdt van de school! Het leren vindt ie fijn! Ja, lach maar!

Vandaag hebben ze een prachtig vak: aardrijkskunde. Deze winter heeft hij van meester een atlas gekregen. Waarom hij die kreeg, weet hij niet. Maar goed, hij heeft 'm en hij is er erg mee ingenomen, de hele wereld staat er in! 't Scheelt niet veel, of hij kent alle namen reeds van buiten, zo druk is t-ie 's avonds aan 't leren. Als hij denkt: van de week is Frankrijk of Rusland in

school aan de beurt met de aardrijkskundeles, dan kijkt hij 't vanavond in zijn atlas alvast over. Dan kent hij het reeds, als de anderen het nog moeten leren. Als zijn klas op de grote wandkaart de plaatsen moet aanwijzen en noemen, mag hij al niet eens meer meedoen. Is dat niet leuk?

Geschiedenis is ook mooi en rekenen en . . . och, hij weet niet, wat hij nièt graag op school doet. Jonge, óók meester worden net als Albert, wat zou hij 't toch graag willen. En dan ook een tas vol boeken mee naar huis nemen, en 's avonds bij de lamp leren, studeren heet dat. En dan later naar de kweekschool in de stad, waar Albert ook heen zal. 't Lijkt hem fijn toe!

Wie weet, wat nog es gebeurt!

Eergisteravond is meester bij zijn ouders geweest. Ze stuurden hem er uit, was dat niet vreemd? „Kijk maar eens, of 't ook regent,” had meester gezegd. In twee tellen was-t-ie natuurlijk teruggeweest. Nee, 't was droog, hoor! „Nou, dan kun je nog fijn even buiten spelen,” had meester lachend gezegd. Hij had er zeker niet bij mogen zijn. Zou meester 't over hem gehad hebben? Hè — dat zou-d-ie toch graag willen weten! „Die jongen van jullie moet doorleren,” misschien had meester dat wel gezegd. Toen hij er zijn ouders nieuwsgierig naar gevraagd had, had vader glimlachend geantwoord: „Kindervraag . . . alle mensen weten het graag.” Zo'n antwoord maakt je natuurlijk niet veel wijzer, wel nieuwsgieriger. Ze hadden niets losgelaten, helemaal niets. Vreemd, hè?

En toch . . . er groeit een stille hoop in zijn hart en die is sinds gisteren niet kleiner geworden. Toen gistermiddag de school uitging, had meester hem bij de arm genomen en gevraagd: „Zeg es, Gerke, wat wil jij later worden?”

Hij had zijn schouders opgetrokken. „'k Weet niet, meester,” had hij geantwoord. Hij had niet durven zeggen, dat hij graag meester wou worden. 't Is ook zo geweldig: meester! Denk je dat eens in! Dat is toch zo voornaam, zo geleerd, daar kun je haast niet bij. Hij ziet zich al lopen met een boekentas, met een boord, zo'n mooie, witte, met een hoed, waar een deukje in zit O, Gerke krijgt ineens grote lust om naast Albert te gaan lopen en tegen hem te zeggen: „Ik word ook meester! Dat dacht je niet, hè, maar 't is toch zo!” Dan zullen de jongens hem ook uitschelden, maar goed, dat heeft hij er best voor over. Als hij zijn doel maar mag bereiken.

Die week zit Gerke op een avond bij Grootvader. Daar komt hij wel vaker, maar deze keer wil hij hem iets vragen Weet je, bij Grootvader in de keuken staat een kastje, 't is maar heel smal en hoog is 't ook niet, Gerke kan er zo over heen zien. Nou, dat kastje zou hij graag willen hebben, 't zou een prachtig boekenkastje zijn! Als Grootvader 't nu maar missen wil. Hij zal 't hem vragen Grootvader is nog al goed

„Gebruikt Grootvader dat kastje in de keuken ook nog?”

„Dat kastje? Nee, Gerke, allang niet meer, maar waarom vraag je dat zo? Wou jij 't misschien graag hebben?”

„Ja, Grootvader, mag het? Dan doe ik mijn boeken er in.”

Vol spanning wacht hij het antwoord af.

„Nou ja, omdat jij het bent, vooruit, neem het maar. Ik doe er toch niets meer mee.”

Ha, fijn! Nou krijgt hij ook al een boekenkastje!

Zou je nou haast niet gaan geloven, dat hij meester wordt? 't Gaat er veel op gelijken!

Diezelfde avond nog haalt Gerke met een kruiwagen het kastje op. Hij voelt zich wonder-gelukkig. Het wiel piept, het zegt voortdurend: „Gerke wordt meester,

Vol spanning wacht hij het antwoord af.

Gerke wordt meester!" Hij zelf kan dat alleen maar verstaan.

Rikus helpt hem om het in huis te dragen. Voorzichtig, hoor!

Gerke weet er een mooi plekje voor: in een hoek van het achterhuis, vlak naast de ladder. „Ja, Rikus, zet maar neer! 'k Red me nou wel.”

Daar staat het al. Gerke gaat er op zijn knieën voor liggen. Jonge, jonge, dit is nu zijn kastje, zijn bóekenkastje. O, wat is hij er blij mee, 't is ook zo'n rijk bezit! Nu moeten de boekjes er in. Op de smalle rugjes heeft hij reeds een papiertje geplakt met een nummer er op, nu lijkt het net een bibliotheekje! Er zijn ook een paar boekjes van de Zondagsschool bij en een oud almanak van Grootvader. Ze komen op het bovenste plankje te staan. Op het tweede plankje legt Gerke de atlas en onderin een rol tekeningen.

En nu gaat er voortaan geen avond voorbij of Gerke ligt een poosje voor zijn boekenkastje. Stil-gelukkig kijkt hij dan naar dat bovenste plankje, waarop een vijftal boekjes staat, het begin van de lange rij

Hij kijkt maar, kijkt maar, er zweeft een blijde glimlach om zijn mond. Hij wordt misschien meester! De boekjes en het kastje vragen hem ook: „Mag je doorleren, Gerke?” Doorleren maar daar weet hij immers nog niets van, hij denkt het maar, hij hoopt het! 't Kan best overgaan, doorleren kost veel geld en zijn ouders zijn arm; waar moet het vandaan komen? Zeg het maar! Hij weet het niet. Die gedachte maakt hem ineens zo verdrietig. 't Is net of er een wolk voor de zon schuift Maar even later, ha, daar is de zon weer! Er valt een lichtstreep in zijn hart, want

Gerke zoekt even achter de boekjes Daar heeft ie 'm al, zijn spaarpot! 't Is een lucifersdoosje met een elastiekje er om. Voorzichtig schuift hij het doosje open, houdt het op de kop en laat de inhoud in zijn hand vallen. Eén gulden en achttien cent! Dat heeft hij met het eierzoeken verdiend! Moeder vindt het goed, dat hij het zelf in zijn eigen kastje bewaart. „'t Zal je later van pas komen,” zei ze. Zie je, zo'n woord geeft hem moed. 't Wijst er op, dat er straks iets gebeurt, dat

geld moet kosten en doorleren kòst immers veel geld . . .

Eén gulden en achttien cent, wat een geld! Hoeveel boeken zou hij daarvoor kunnen kopen? Hij wou graag zo'n dik woordenboek hebben als meester heeft, dan ging hij al die vreemde woorden van buiten leren. Hoe duur zou dat zijn? Ziezo, nu moet het geld maar weer in 't doosje, het elastiekje er om en dan achter de boekjes. Daar vindt niemand het.

Gerke hoopt, dat hij zelf voor de boeken kan zorgen. Zou hij een hoop moeten hebben? Hij is er een beetje ongerust over, dat het kastje het op de duur niet houden zal, wanneer het vol dikke boeken komt te staan. 't Vindt achter wat steun tegen de muur, maar anders De poten zijn wrak, hoor, vooral die éne Maar dat hindert niet, als hij eerst de boeken maar heeft. Daar behoeft Albert zich niet bezorgd over te maken. Hij wel. Morgen weer vroeg uit de veren en het land in, er moeten eigenlijk nog een paar eiercenten bij. Hij heeft al een nieuw lucifersdoosje klaar liggen, dat moet ook vol als 't een beetje wil. Over een week is het eierzoeken verboden, dan staan de verdiensten stil. Hij moet nog maar eens goed zijn best doen, als het geluk hem eens mee is

Zo ligt hij wel een kwartier op zijn knieën bij het boekenkastje. O, een uur misschien, want in dit hoekje naast de ladder vliegt de tijd voorbij.

Hoe komt dit kastje ooit vol? En dan het lesgeld, zou dat veel bedragen? En dan . . . o, 't zijn allemaal weer wolken!

Maar dan dan legt Gerke zijn handen gevouwen op het middelste plankje en zacht fluistert hij: „O, Heere Jezus, geef dat ik doorleren mag. Ja, en maak mij voor eeuwig gelukkig.”

Nu schijnt de zon weer!

HOOFDSTUK III.

Een spannend ogenblik.

„Ga je vanmiddag mee?” vraagt Iepe op een morgen aan Gerke. „Vader gaat met de punter naar de Diele om er fuiken te zetten. Heb je zin?”

„Ja, dat is goed,” zegt Gerke, „hoe laat gaan jullie?”

„Na 't eten.”

„Best.”

Dat kan een mooi tochtje worden op deze vrije Woensdagmiddag. Misschien dat hij onderweg nog een paar eieren o nee, dat mag immers niet, de tijd van het eierzoecken is nu voorbij. 't Is verboden. Vandaag voor het eerst. Als je echter nog eieren hebt, mogen ze vandaag en morgen nog verkocht worden. Wanneer je nu vanmiddag nog es ongemerkt een paar vinden kon Maar 't is gevaarlijk, want als de veldwachters het zien!

Die middag is Gerke op tijd present. Wiebe is net bezig het een en ander in de punter te sjouwen: de mast met het zeil er om heen gewonden, het roer met helmstok, verder een paar netten en een tiental fuiken. Iepe helpt hem daarbij.

Nu maar instappen. De heenreis hebben ze 't voor de wind. Een lekker windje spant het zeil. Wiebe stuurt en rookt zijn pijpje, de jongens zitten op de viskaar druk met elkaar te babbelen.

Deze vaart verbindt het meer met de Diele. Aan weerskanten ligt een polderdijk. Daar tegen aan, bijna

in 't water, bloeien dotterbloemen. Iets hoger zitten madeliefjes bedeesd in het gras verscholen en staat een pinksterbloem frank en vrij op haar lange stengel rond te kijken.

Al verder glijdt de punter. 't Gaat fijn! Gerke mag ook een eindje sturen. Zie eens, hoe precies hij de boot in het midden van de vaart houdt! Hij heeft aanleg voor stuurman, zegt Wiebe. Och, kom, wat weet Wiebe er van, mééster wordt ie immers! Maar dat zegt hij niet, dat denkt hij alleen maar.

Nu zeilen ze de grote watermolen van Foeke Sjoerds voorbij. De lange wieken maaïen als reusachtige armen door de lucht. Zoem, zoem, zoem! Klokkend en bruisend stroomt het polderwater in de vaart.

Ziezo, nu schieten ze op. Daar zijn ze al op de plek, waar de vaart in de Diele uitloopt. Op de hoek staat een huis, daar woont Jochem, de „kettingwachter”. Hier moeten de schippers tol betalen. Wiebe mag doorvaren, die hoeft niet te betalen. Zo'n klein bootje ook!

Nu nog een eindje de Diele op en dan laat Wiebe de punter een wijk binnendraaien, een heel brede sloot, die hier en daar bijna half dicht gegroeid is met veenplanten.

Daar zet Wiebe zijn fuiken neer.

Wat zijn hier een kieviten en grutto's! Geloof maar, dat er een hoop eieren liggen! Jammer, dat het eierzoeken nu verboden is, anders wist Gerke wel wat hij deed. Trouwens, als Wiebe durft, durft hij ook wel! Hij is bezitter van één gulden, zes dubbeltjes en vier centen, dat is prachtig, maar als hij nu de twee gulden es vol kon maken Hij moet ook vast een fiets hebben als hij doorleren zal, naar de stad lopen is te ver Albert heeft er al één

„Och,” zegt Wiebe, „wie zal ons hier ook zien midden in de wijde vlakte, zullen we 't wagen? 'k Wed, dat we in een kwartiertje de petten vol hebben. De eieren mogen nog verkocht worden, als ik nog es een kwartje op de kop kon tikken en och, veldwachters vooruit, jongens, we gaan!”

Gerke springt uit de boot. Eerst even de omtrek verkennen, is er ook onraad? Och wat, maar vlug voortmaken!

Daar wipt al een kievit van 't nest en daar een en ginds bij een dikke graspol een grutto. Jonge, dat belooft wat!

Ho, hier ligt al een nest. Drie eieren. Gauw in de pet. Gerke zijn hart bonst onrustig, gejaagd. Zijn benen trillen. Als er nou es een veldwachter weer een nest! Vier! Hè, hij meende achter die rietkraag gladde knopen Zal hij terug keren? Als hij proces krijgt, moet hij boete betalen, misschien wel drie gulden en dan is hij al z'n geld kwijt. Of de gevangenis in En als je daar terecht komt, mag je later natuurlijk nooit meester worden Daar rent een grutto van 't nest. Kijk haar lopen, nu vliegt ze op. Toch vlug even zien. Die heeft er drie. Wiebe raapt ook juist wat op. De pet staat Gerke rond op 't hoofd, zo vol is die, eivol! Weer een nest, een broed van vier! O, hij haalt de twee gulden best

Nu maar op een draf naar de punter terug, voor een veldwachter zijn verrelijker op hem richt. Hij zweet van angst, dat komt er van als je iets doet, dat verboden is.

Wiebe en Iepe keren ook terug. Dan worden de eieren geteld: twee en dertig stuks. De vondst wordt voorzichtig neergelegd in de lade, die achter in de punter onder het bankje zit.

„We zullen zien, dat we thuis komen,” zegt Wiebe.

Ze hebben nu tegenwind. Wiebe zal eerst een eindje bomen, als ze het „kettinghuis” voorbij zijn, moeten de jongens maar eens om de beurt in de lijn trekken.

’t Is vreemd, maar Gerke voelt zich niets op zijn gemak. Hij heeft niet dat prettige gevoel, dat hij anders had als hij eieren vond. Och, je kunt praten zo je wilt, maar het eierzoeken mag niet meer. ’t Is verboden en daarmee uit. Als hij alleen geweest was, had hij ’t niet gedaan, hoewel het geld lachte hem toe. Dat andere lucifersdoosje moet

Plotseling gaat er hem een koude rilling over de rug. ’t Is net of het hart hem stilstaat. Hij stoot Iepe aan, die naast hem op de viskaar zit en maakt een beweging met zijn hoofd in de richting van de polderdijk Hij probeert wat te zeggen, maar hij kan van de schrik zijn mond niet open krijgen Daar, achter de dijk, liggen twee mannen. Hun hoofden steken er net boven uit en die dragen petten met een gladde klep! Twee veldwachters!! Ontzettend! Daar komen ze al overeind. Dikke zilveren kwasten hangen op hun borst, lange sabels bengelen naast hun benen!

„O, jongens!” schrikt Wiebe, die ze nu ook ziet, „die hebben ons zien eierzoeken. We krijgen vast proces!”

Kalm komen de beide mannen aanlopen, de handen op de rug. Wiebe moet met de boot aan de wal komen, zeggen ze.

De jongens hebben geen kleur meer in de wangen. Gerke klappertandt van angst. Hij hoort de boeien reeds rammelen. Daar gaat al een gevangenisdeur open Nee, nee, hij zal immers doorleren, doorleren

„Heb je ook vis in de kaar?” vraagt de oudste van de veldwachters aan Wiebe.

Hij wacht echter het antwoord niet af, maar stapt

in de boot, eerst met z'n ene been op het bankje waar de eieren onder zitten, dan met het andere

O, o!! Zo angstig als nú is Gerke nog nooit geweest.

Wiebe moet met de boot aan de wal komen, zeggen ze.

't Wordt hem groen en geel voor de ogen. De wereld begint te draaien, Gerke draait mee, zo meteen valt hij nog

Straks haalt die ene veldwachter, die op de wal blijft staan en de punter vasthoudt een boekje uit de zak, of

die andere, die zijn mouw al heeft opgestroopt en met z'n blote arm de kaar afzoekt naar vis.

„Je naam? Hoe oud? Waar geboren?“ Gerke hoort het hem reeds zeggen.

„Het schepnet ligt daar ook wel, wilt U dat niet gebruiken?“ vraagt Wiebe kalm.

Hoe is 't mogelijk, dat Wiebe nog iets zeggen durft en dat hij dat kan. Gerke heeft een gevoel of zijn keel is dichtgeschroefd en zijn mond op slot zit.

De veldwachter legt het deksel weer op de kaar. Nu komt het, het móét komen, ze hebben hen natúúrlijk zien eierzoeken, er stond geen boom hun in de weg. Zie je wel, de veldwachter op de wal maakt zijn jas al los Nu komt zijn naam in het veldwachtersboekje te staan en straks ook in de krant, iedereen kan het lezen: Gerke Jonkman drie gulden boete of drie dagen hechtenis. Wat helpt hem nu z'n mooie rapport met achten en negens? En wat schiet hij nu met z'n boekenkastje op en met z'n lucifersdoosje vol geld? Wat baat hem al z'n geworstel om aan centen te komen en meester te worden? Weg zijn z'n prachtige dromen over boeken en witte boorden en hoeden-met-deukjes-erin, zomaar ineens wèg! Oneer en schande laadt hij op zich en straks mag hij in een gevangenis-pakje lopen

Is er geen enkele uitweg?

Plotseling flitst het door zijn denken: een andere naam opgeven!

Douwe Keimpe Foeke Jonkman nee, dat moet ook veranderd worden, och toe, er wil hem geen andere naam te binnen schieten

„'t Is in orde!“ zegt de veldwachter dan tegen Wiebe.

„Dat dacht ik ook!“ antwoordt deze glimlachend, maar gerust is hij nog niet, allesbehalve

Wat nu? De veldwachter stapt uit de punter, ja kijk maar, hij zet eerst zijn ene voet op het bankje, waar de eieren onder zitten, dan de andere Gaat hij weg, héús wèg? Ineens gaat het laatje open en daar liggen de eieren open en bloot, de veldwachter móét ze zien, Gerke ziet ze ook Of is dat alles maar verbeelding? Méént hij het maar? Zit de lade tòch dicht? 't Schijnt wel zo, want de veldwachter stapt op de wal en de punter wordt losgelaten Deze glijdt langzaam de vaart in

„Kunnen we gaan?” vraagt Wiebe verbaasd. Er moet immers nog wat komen. 't Is net, of staat hij er op te wachten.

„Ja,” klinkt het van de wal.

't Is ongelofelijk. Wiebe en de jongens zien elkaar aan. Ze mogen gáán! Begrijp je dat? Ze mogen gaan, over het eierzoeken wordt niet gerept. Hoe is 't mogelijk!

„Hier jongens, de lijn!” zegt Wiebe, „we zullen zien, dat we thuishkomen.” Hoe eerder ze hier vandaan komen, hoe beter!

De jongens springen op de wal. Gerke heeft een gevoel, of er een zwaar gewicht aan zijn benen hangt. Dat komt nog van de angst.

Ze nemen de lijn over de schouders. Wat trekken ze! Wiebe gaat bij het roer zitten. Het water schuimt voor de boeg. Het gaat haast op een drafje.

„Ho, niet te hard!” roept Wiebe, maar daar storen de jongens zich niet aan. Ze moeten weg van die gevaarlijke plek. Gerke heeft een gevoel of hij uit de gevangenis komt, de heerlijke vrijheid ligt voor hem. Daar ginder, heel in de verte komt iemand aanwandelen met een deukhoedje op, een stijve, witte boord om, een boekentas onder de arm, een wandelstok in de

hand Dat is dat is Gerke, ja kijk maar, 't is hem zèlf, hij wordt misschien tòch meester!

Even knijpt hij z'n ogen dicht, éven maar, want 't is veel te gevaarlijk, met gesloten ogen dicht langs de vaart te lopen, maar 't móét, hij is zo dankbaar en dat wil hij God zeggen

„We zijn prachtig de dans ontsprongen!” roept Wiebe.

„Nou,” zegt Gerke. Het slot is van de mond, hij kan weer praten.

Even rusten de jongens. De punter drijft tegen de wal.

„Ze hebben ons niet zien eierzoeken,” zegt Wiebe, „dat bestaat niet, anders hadden we toch proces gekregen. Ik denk, dat het huis van den kettingwachter hun in de weg heeft gestaan. Ik weet er geen andere verklaring voor.”

Nee, de jongens ook niet. Zó zal 't wel geweest zijn. Vast!

„Zal ik nou es trekken?” vraagt Wiebe.

„Nee hoor, blijf maar zitten,” zegt Gerke. Het trekken in de lijn is helemaal geen straf, hoor, 't is een voorrecht. 't Had ook kunnen gebeuren, dat ze nu de boeien aan hadden gehad. Ze zijn aan een vreselijk gevaar ontsnapt. Ze hangen alweer voorover, de lijn zit hun strak over de schouder gespannen.

De wieken van Foeke zijn molen zoemen door de lucht: vrij, vrij, vrij!!!

De vreugde kriebelt de jongens in de benen, wat hebben ze een schik! Wiebe roept een paar maal bezorgd: „Pas op, jongens, straks breekt de lijn nog!” Ze zijn ook zó uitgelaten en blij.

Eindelijk zijn ze thuis. De punter komt weer op zijn oude plekje te liggen. In de schaduw van een wilgenbosje.

Wiebe haalt het bakje met eieren te voorschijn.

„Hier, Gerke, we zullen de buit delen, jongen!”

„Nee hoor, ik wil er niets van hebben,” antwoordt Gerke beslist.

„Dat meen je toch niet?”

„Dat meen ik wèl.”

„Och kom”

„Ja, 't is tòch zo!”

Er is geen praten aan. Wiebe kan zich wel stil houden, Gerke is vast besloten. Dat is in zijn ogen te lezen. Hij wil geen centen verdienen met eieren, die in de „verboden tijd” zijn gevonden. 't Mag niet, bijna had ie proces gehad, wat heeft het hem reeds een angst bezorgd. Wiebe mag de eieren houden hoor, nog liever bracht hij ze in de nesten terug, maar dat kan niet meer. Eigenlijk is daarmee alles nòg niet goed gemaakt. 't Was immers verboden, wat hij deed en dus zonde En die maak je niet ongedaan door geen geld aan te nemen. Daarvoor heeft hij aan God vergeving te vragen En dat zal hij doen vanavond, vóór zijn bed.

„'k Zou ze maar meenemen,” dringt Wiebe aan, „je kunt er nog een paar dubbeltjes mee in de zak steken.”

„Doen jullie dat dan maar nou adju hoor, ik ga naar huis,” en weg rent Gerke. Hij wil op een eerlijke manier zijn doel bereiken, dan alleen kun je de zegen van God verwachten en mag je daar ook om gaan bidden. Zonder die zegen gaat het niet, dat gelooft Gerke stellig

Albert Bijlsma fietst net de weg uit. De tas hangt over de stang. Hij gaat zeker naar meester om les. Is 't niet om jaloers te worden?

Als Gerke thuis komt, loopt hij vlug door de keuken naar het achterhuis, waar z'n kastje staat. Even in

't lucifersdoosje zien Ja, het klopt: al het geld ligt er nog in! Als hij een proces-verbaal had gekregen, was hij 't kwijt geweest. Hè hij kan er wel koud van worden! 't Zou zijn eigen domme schuld zijn geweest. Wat deed hij ook in 't land! Gelukkig, het geld zit nog in het doosje en hij mag het houden! Hij is er nu dubbel blij mee! O, als hij eens doorleren mag!

HOOFDSTUK IV.

Een hoopvolle middag.

Op een Zaterdagmiddag wordt Gerke zomaar ineens boerenknecht. Voor één middag, hoor! Hoe dat zo komt? Wel, boer Kerkstra heeft achter in zijn land een diepe sloot laten graven. Wat zit daar nu een hoop grond! De oude boer wil er zijn heem mee ophogen. Het moet er met paard en wagen worden weggehaald en dat is nogal een hele rit. Voor één paard is 't haast niet te doen en dan duurt het ook zo lang voor al die grond is aangebracht. Weet je wat, de „zwarte” moet ook maar van stal komen en helpen.

„Als Gerke vanmiddag eens ment,” zegt de oude boer tegen Jonkman, „dat is net een karweitje voor hem.”

Jonkman vindt het best en Gerke ook! Hij wil alles wel doen, als er maar iets te verdienen valt!

Vader laadt de wagen, Gerke rijdt hem weg. Halverwege komt Sjoerd, de knecht, hem met een lege wagen tegemoet. Ho! Dan wisselen ze van wagens. Gerke rijdt de lege wagen naar zijn vader terug, terwijl Sjoerd de volle naar de boerderij brengt.

Zo gaat het die middag maar af en aan. „Ho zwarte!” „Vort zwarte!” Wat duurt zo'n middag lang. En wat stoot en schonkelt de wagen door het land. Er zijn een hoop jongens, die dit fijn werk vinden, maar Gerke niet. Nee hoor, hij zal blij zijn, dat hij vanavond weer bij zijn boekenkastje ligt en wat in de boeken kan

neuzen. Dat verveelt nooit. 't Lijken een paar mooie boekjes, die hij vanmiddag van meester gekregen heeft. Een aardrijkskunde- en geschiedenisboekje! Fijn! Zo langzamerhand wordt het bovenste plankje al vol.

„Vort, zwarte!”

Nu is hij boerenknecht, en vanmorgen? Toen was hij méester, heus waar, toen was ie meester — voor één morgen maar! Ja, ja, hij wàs het, hoor! De juffrouw was plotseling ziek geworden en toen had hij op de kleintjes moeten passen. Met de tweede klas had hij een lesje gelezen, dat was prettig geweest! Zie je wel, meester koos hem daarvoor uit! Dat is toch een goed teken! Wat was Albert jaloers geweest, die misgunde het hem wel. Ja, 't zal wel loslopen Heb maar geduld!

Gerke begint een deuntje te fluiten. Zijn hart is vrolijk gestemd. De toekomst is ook zo licht Hij bouwt aan het huis van zijn dromen. 't Wordt nog een schoon paleis

't Is toch eigenaardig, dat vader en moeder er nooit over praten. Neen, dat begrijpt hij niet goed. Misschien willen ze 't zolang verzwijgen, dan is de verassing straks des te groter.

Gerke bouwt maar Dit is ook weer een nieuwe steen voor zijn dromenhuis

„Ho zwarte!” Dat behoef je maar één keer te zeggen, dan staat het paard ook. Ogenblikkelijk, als een paal. De magere kop hangt diep voorover. Lang kan het niet van de rust genieten, vader heeft de wagen vol, een kort praatje en dan is 't weer: „Vort zwarte!” — Dàt moet je wel drie keer zeggen, voordat er beweging komt in de stramme poten. Daar boldert de wagen weer heen. Altijd maar hetzelfde paadje langs, hij hoeft niet eens meer te mennen, het paard kènt de weg al. Laat het maar lopen! Je hoeft zelf niets te doen, is 't

niet vervelend? Hij rekest honderdmaal liever een moeilijke som uit of leert een boekje vol lastige jaartallen van buiten. Dan doe je nog es wat, waar je je hoofd bij gebruiken moet. Maar goed, misschien dat hij vanmiddag nog een lief centje verdient. 't Zal hem benieuwen hoeveel. Een kwartje? Of meer? De oude boer heeft geld genoeg. Hij is de rijkste van 't dorp. Wat dat betreft, kan hij best twee kwartjes betalen. Daar wordt hij niet armer van. Maar de oude is gierig. 't Begroot hem zelfs een nieuwe pijp te kopen. Dan is 't toch wel bar. Als Gerke voor elk vrachtje nou es een stuiver rekest en dit is het zesde . . . dus Met een kwartje zal hij ook blij zijn. Hoe duur zou een boekentas zijn? Met een verlangend hart wacht Gerke de avond af.

„Nou, Gerke, hoeveel ben ik je schuldig?” vraagt de boer, als het werk voor die dag is afgelopen.

Geweldig, wat een vraag! Hoeveel ben ik jou schuldig? Stilletjes herhaalt Gerke de vraag, de woorden zinken één voor één in zijn hart. Hij huivert een beetje 't Is net, of de sleutels van de brandkast in zijn handen gelegd worden Hij heeft het voor het zeggen! Hoeveel?!

Verlegen draait hij met de punt van zijn klomp in het gras en kijkt met vragende ogen tersluiks naar zijn vader. Je wilt niet te veel vragen, maar ook niet te weinig

„Zeg het maar!”

„'k Weet het niet, boer, ik laat het aan U over!”

„Ook goed, kom dan maar mee, dan zullen we dadelijk afrekenen!”

Daar gaan ze: de oude boer voorop, Gerke achteraan. Zijn hart bonst. Hij is op weg naar de brandkast!

Op zij van de schuur ligt Joubert in zijn hok, een grote, roodbonte hond. Vervaarlijk springt hij over-eind en rukt grommend aan de ketting. O, hij wil Gerke wel verscheuren, zo woest is het dier. Het laat zijn scherpe tanden zien

„Koest, in je hok!” bromt de boer.

Joubert gehoorzaamt, maar kijkt nog eens sluw om de hoek van het hok. Mag die jongen bij je geldlaatje komen, baas? Daar moet ik toch voor waken?

„Blijf hier maar even wachten, ik kom zo terug!” zegt Kerkstra, als ze voor de stoep staan.

Best! Al moet hij ook een uur of nog langer wachten, best hoor! Maar toch hoopt hij dat de boer gauw terug is. De oude man verdwijnt in een kamer, de deuren laat hij open staan. Stil, er piept wat o, dat doet de deur van de brandkast Gerke houdt zijn adem in z'n benen beven

Nieuwsgierig buigt hij zich voorover en loert de gang in

Als de boer nou es zei: „Hier, neem de hele brandkast maar mee, en neem er maar zoveel geld uit als je nodig hebt, maar je moet hem alléén dragen, niemand mag je helpen!” Denk je, dat hij hem niet thuis kreeg? Dat zou je nog es zien! Dan zou hij naar hartelust kunnen leren! Hè het water loopt hem haast om de mond. Wat zou dat fijn zijn! En later zou de oude boer al het geld weer terug hebben, hoor! Tot de laatste cent! Als hij eerst maar meester was Hoor, daar rammelt geld, of verbeeldt hij 't zich? Ja, hoor maar . . . het geluid van op elkaar vallende guldens en rijksdaalders klinkt door de stilte

Wat heeft-ie toch lang werk. Gerke brandt van verlangen

Kijk, daar fietst Albert heen, hij rookt een cigaret.

Dat doet hij liever dan leren. Je zou toch zeggen! Hij kan boeken kopen zoveel hij wil, maar liever koopt hij sigaretten en snoepgoed. Hij móét leren, zijn ouders willen het, maar anders Gerke begrijpt dat niet. Is er iets mooiers te bedenken dan leren? Hij wou, dat hij Albert z'n geld maar had, dan was het hek van de dam. Stil er klapt een deurtje dicht er knarst een slot er schuifelen voeten er knierpt een deur ja, ja, daar komt hij aan, daar komt hij aan!

Gerke kijkt ineens onverschillig naar de weg, als iemand, die het geld beuren een heel gewoon ding vindt Maar zijn handen wroeten zenuwachtig in de zakken rond, zijn mondhoecken trillen, o, het hart kon 'm wel stilstaan, zo voelt het

Daar komt-ie

„Hier, pak aan!”

Gerke houdt zijn hand op Het is een spannend ogenblik!

De boer houdt het geld nog even vast, het is net of hij er niet van scheiden kan. Je zou haast willen roepen: „Laat maar vallen!”

„Alstjeblijft!”

„Dank U wel, boer!”

Er glijden twee kwartjes in zijn hand. Ja, is 't wel zo? Zijn het geen dubbeltjes? Bedriegen z'n ogen hem niet? Neen, kijk maar, 't zijn twee kwartjes, hoor! Echte kwartjes! Een grote, wonderlijke vreugde springt ineens op in zijn hart! Wat een rijkdom, wat een schat! Daar kan hij vast wel een boekentas voor kopen, zo'n mooie bruinleren tas

„En dan wil ik graag, dat je me daar Zaterdagmiddag ook nog voor helpt.”

„Ja ja, dat is goed, baas!”

Wat een leperd, niet? Wat een schraper! Maar goed, hij zal niet tegenspreken, vader werkt ook bij hem.

„Wil jij later ook bij den boer, als je van school komt?” vraagt de oude nog, als Gerke aanstalten maakt om te vertrekken.

„Eh . . . eh . . . nee, daar zal ik me wel voor wachten!”

Een grote wonderlijke vreugde springt ineens op in zijn hart!

Bom, ze schrikken beiden van het antwoord. Gerke zelf niet het minst, maar 't is er al uit. Hij zal immers doorleren, ten minste daar rekt hij op.

Nu gauw weg, naar huis!

De kwartjes verhuizen van de brandkast naar het lucifersdoosje

's Avonds haalt Gerke de atlas uit zijn kastje, hij zal de namen nog maar es

over zien. Ziezo, Europa zit er muurvast in, nu Indië nog. Hij reist de hele wereld af, hij neemt overal een kijkje!

Als vader om zeven uur thuis komt van het werk bij den boer, moet die hem namen opgeven. 't Gaat wonderlijk vlot, hij weet ze te vinden, hoor! Vader kon er wel trots op zijn, hij kijkt tenminste zo nu en dan eens glimlachend naar moeder. Die moet ook even horen, hoe goed Gerke het kan!

Gerke moet vader even aankijken. „Mag ik doorleren?” vragen zijn ogen. Ze sméken 't bijna. „Toe maar, vader, ik zal zó mijn best doen! Er is geen geld, hè, dat is erg jammer. Maar 'k ben al aan 't sparen . . .”

„Ga zo maar door!” zegt vader.

Ha, die woorden stemmen hem blij. Er hoort eigenlijk nog iets bij, dat vader niet zegt, maar misschien wel denkt. Hij gaat er naar zoeken „Ga zo maar door dan kom je er wel, ga zo maar door dan mag je doorleren!” Dat heeft vader er vast mee bedoeld. O, het verlangen om te weten wat ze met hem voor hebben, wordt zo groot. Zal hij zijn ouders vragen? Maar als vader hem dan hetzelfde antwoord geeft, dat hij hem laatst gaf? Trouwens, als het niét kan, is dit voor z'n ouders pijnlijk te zeggen en voor hem zal 't pijnlijk zijn het te hóren. Stil de dingen afwachten, al moet hij dan ook een poosje in 't onzekere leven, is misschien nog het beste Ondertussen zal hij doorgaan met sparen Måg het, dan ligt het geld op een beetje na klaar!

Is het niet een beste dag voor hem geweest? Geld verdiend en dan dat prachtige woord van vader, waar hij zich aan vastklemt: „Ga zo maar door!”

O, zie eens: het huis van zijn dromen is bijna klaar!

HOOFDSTUK V.

„Plicht gaat voor plezier“.

„Gerke, wil je me vanmiddag even helpen om wat boeken te kaften?“ vraagt meester, als Zaterdagmorgen de school uitgaat. „Als we een uurtje bezig zijn, zijn we klaar.“

„Ja, dat is goed, meester! 'k Kom dadelijk na het eten.“

„Best!“

Op een drafje gaat Gerke naar huis. Meester helpen, dat is fijn! Hij kan al aardig goed kaften, maar hij zal proberen het nog beter in de slag te krijgen. Een meester moet daar toch grote handigheid in hebben. Voor zulke karweitjes kiest meester hem altijd uit. Albert niet. Wat keek die weer jaloers!

Vlug eten! In een ommezien is hij klaar. Nu wou hij wel gauw danken en weggaan. Maar hij moet geduldig op de anderen wachten. Wat eten ze vanmiddag allemaal veel. Toe Rikus, toe Sjoukje, maak toch wat voort! Weet je niet, dat er mij zo'n mooi karweitje wacht?

Ineens herinnert vader hem, dat hij naar Kerkstra moet om grond te rijden!

Dat is waar ook! Gerke schrikt er van. Daar heeft hij nooit bij stil gestaan. Als vader het niet gezegd had, had hij er nooit aan gedacht. 't Is ook geen wonder: dat werk bij den boer heeft zijn hart niet, hij heeft er geen belangstelling voor, hij leeft er niet in.

Maar ja wat moet hij nu? Hij heeft het den

ouden boer beloofd en het geld, dat hij er mee verdient, ligt reeds in het doosje De buit is binnen! Stil wegblijven? Neen, dat kan niet, het zou stelen zijn. Wat dan? Meester rekent ook op hem. En diè stelt hij niet graag teleur. Als hij dié tegen zich krijgt? Dan is alles verloren! En zie je, als hij meester helpt, krijgt hij misschien ook nog een paar oude boekjes. Er schiet altijd wat over. Wat moet hij nu? Zeg het maar! Naar den boer is plicht en naar meester is plicht. Gerke zoekt een uitweg, maar hoe hij ook peinst, hij kan die onmogelijk vinden. Hij wil zo graag naar meester en tevens zijn plicht bij boer Kerkstra nakomen.

„De boer wil straks eerst met het paard naar den smid, om het te laten beslaan. Met een uurtje is hij terug, eerder behoef je dus niet te komen,” zegt vader, die na het danken opstaat om weer naar zijn werk te gaan.

„Best, vader!” zegt Gerke en meteen denkt hij: daar is de uitweg al! Ik ga eerst naar meester en dan naar den boer. 't Kan prachtig! Weg rent hij, met vreugde in het hart.

Met ijver zit Gerke die middag in het lege schoollokaal te kaften. Meester is ook druk bezig. Er moeten heel wat boekjes in een nieuw kleed worden gestoken. Voor en naast Gerke liggen een paar stapels. Op een andere bank liggen ook nog wat boekjes verspreid. Wat is 't toch gezellig, al die boekjes om hem heen!

Even gaat meester weg. In een wip is Gerke uit de bank en staat hij achter de lessenaar. „Stilte!” roept hij dan en dan nog eens, wat luider: „Stilte!” Er zitten echter nog een paar belhamels wat drukte te maken, maar hij weet ze tot de orde te roepen. Hij geeft met een liniaal een geweldige klap op een bank en stil is 't! Zie-

zo, nu kunnen ze zingen. Gerke geeft het „Wilhelmus” op. Niet schreeuwen hoor! Hij slaat met de liniaal de maat. Het gaat best het tweede versje ook maar . . .

Ineens hoort Gerke iemand in de gang aankomen: meester! Voordat deze de deur opent, zit hij al weer ijverig te kaften.

„Wat deed jij?” vraagt meester lachend, „ik hoorde je „stilte” roepen, was je aan ’t schooltje spelen?”

Gerke krijgt een kleur als vuur. Zijn hele hoofd wordt rood, de oren gloeien. Hij kan niets zeggen, o, wat schaamt hij zich! Hoe is ’t toch mogelijk, dat meester hem gehoord heeft. O ja, nu begrijpt hij ’t al: het raam staat open! Dat hij dat niet eerder gezien heeft.

„Wil jij graag meester worden?” vraagt meester onder het kaften door.

„Ja jawel meester!”

„Zo!”

Dan is ’t weer stil. Het papier ritselt, een boek wordt dichtgeklapt. Gerke zit in spanning. Zijn hart klopt gejaagd. Zal meester nog meer zeggen? Zal het zijn: Nou, jongen, zet dat maar uit je hoofd, daar kan niets van komen? Of: Wie weet, wat er gebeurt. Ik heb ’t er al met je ouders over gehad, misschien dat het losloopt?

Gerke kapt maar en kijkt zo nu en dan eens tersluiks naar meester. Gelukkig, deze weet nu iets van zijn grote, sterke verlangen af, och, hij wou zo graag, dat méester nu ook iets losliet

„Weet je ook, hoe ’t met Ruurd gaat?” vraagt meester ineens.

„Nee, meester!”

„Kom je wel eens bij hem?”

„Nee, meester!”

„Nóóit?”

„Nee”

„Maar jongen, dat hoort toch zo? Wat zou-d-ie 't fijn vinden, als je 'm bezoekt. Hij heeft het zo moeilijk. Denk het je eens in, altijd maar stil liggen, z'n ene been verlamt helemaal, en dan zo'n levenslustige jongen . . .”

Gerke buigt zich over een boek heen. Hij zwijgt. O, hij voelt plotseling z'n vreselijk tekort. Altijd zit hij maar over zijn eigen moeilijkheden te tobben en aan die van een ander denkt hij niet. Maar 't zal anders. Hij wil eens bij Ruurd zien. Dat neemt hij zich stellig voor

Ziezo, het werk is afgelopen, Gerke kan wel naar huis gaan. Nou al? De laatste deeltjes heeft hij gedachteloos gekaft, hij moet nog even zien, of hij 't wel goed gedaan heeft. Ja, 't is toch wel in orde.

„Nou, Gerke, ik bedank je maar en 'k zal straks een mooi boek voor je opzoeken. Dat is dan voor de moeite!”

„Goed, meester!”

Nu maar vlug naar Kerkstra. Daar wacht hem niet zo'n prettig karweitje als hier, maar 't moet gebeuren. Hoe laat zou 't zijn? Even op de torenklok zien. Wat? Al half drie? Dan komt hij veel te laat! Hij hoeft er niet eens meer heen te gaan. Eigenlijk durft hij niet goed, nu 't al zo laat geworden is. Wat zal de oude boer brommen! Hij kan de hond wel op hem afsturen! Erger nog, hij kan vader wel ontslaan, want als hij kwaad is, deinst hij voor niets terug. Gerke maakt zich angstig en bezorgd. Hoe moet het? Hij weet het niet.

Dan ineens krijgt hij een inval. Ja, ja, dat zal hij doen! 't Is pijnlijk, hij zal een paar stenen van zijn dromenhuis moeten afnemen, ja, bijna een hele muur omver moeten halen, maar 't is het enige, wat er op zit.

Als Gerke thuis komt, loopt hij dadelijk naar zijn

boekenkastje. Dan gaat hij op een drafje naar den boer. „Kom je nu pas?” bromt de oude man, die juist uit de schuur komt, als Gerke met bevend hart over het heem loopt. „Je komt veel te laat, mannetje! Je behoeft niet te beginnen, 't is de moeite niet waard.”

Dan vertelt Gerke waarom hij zo laat komt. Hij moest meester helpen.

Kerkstra schudt voortdurend met zijn grijze hoofd. „Nee Gerke, dat was mis van je, mis! Je moest mij helpen. Dat waren we toch afgesproken? En nu laat je mij in de steek om dien meester te helpen! 't Is mooi, hoor! Jij bent nog eens een kerel, waar men op aan kan!”

Gerke weet niet, wat hij zeggen moet. Hij steekt zijn hand in de zak en haalt er iets uit.

„Alstjeblijft, boer!” zegt hij, „dat komt mij nu niet toe!”

Gerke legt een kwartje in de oude rimpelige hand. Kerkstra kijkt verbaasd op.

„Nee hier!” zegt deze, het geldstuk weer even vlug in Gerke z'n hand stoppend, „dat wil ik niet, nee hoor, 't is flink van je, maar nee, dat wil ik niet! Om je de waarheid te zeggen, ik kwam zó laat bij den smid vandaag, dat ik nog maar net thuis ben. Je had ons vanmiddag dus toch niet kunnen helpen. Evenwel . . . je hebt je plicht verzuimd! En plicht gaat voor plezier, onthoud dat van mij! Reken nu maar op Woensdagmiddag, vind je het goed?”

„Ja boer, best!”

„Afgesproken! En hoor eens, dat antwoord, dat je me laatst gaf, toen ik je vroeg, of je ook bij den boer wilde, staat me slecht aan! „Daar zal ik me wel voor wachten!” zei jij. Zo'n antwoord past jou niet! 'k Vind het vreselijk! Jij moet je schamen, zoiets te zeggen. Je vader is toch ook bij den boer? Vind je dat minderwaardig?

Waar betaalt je moeder jouw eten van? En jouw kleren? Van het geld, dat je vader bij den boer verdient, manneke! Verbeeld je maar niets hoor!"

De oude boer schudt nog eens een paar maal afkeurend zijn hoofd. Hij is hevig verontwaardigd.

„Daar zal ik me wel voor wachten! Dus jij wilt later met de wandelstok lopen? Mijnheertje spelen? Nou, jongen, 't is te hopen, dat je geen spijt van je grote woorden krijgt! Ik móést je dit zeggen, want het kwam mijn éér te na, zie je! Ga nu maar heen!"

Gelukkig! Gerke maakt gauw rechtsomkeert en rent naar huis. Wel, wat was die boer kwaad! Hij had nog best een draai om z'n oren kunnen krijgen, zo wond Kerkstra zich op.

Even later ligt Gerke voor zijn boekenkastje. Wat is hij blij! Hij zoekt achter de boeken naar het lucifersdoosje met het elastiekje er om. Hij schuift het voorzichtig open Hoeveel zit er in? O, dat weet hij precies, maar toch moet hij weer even tellen

Twee gulden en veertien cent! Langzaam, stil in zich zelf, spreekt hij dat geweldige bedrag nog eens uit . . . Fijn, dat hij het kwartje houden mocht. Hij laat het in het doosje glijden. Toch een goeie boer, hij zal Woensdag flink zijn best doen! Dat die oude man zo kwaad was, is te begrijpen. Hij, Gerke, hij had zo'n antwoord niet moeten geven. Maar ja 't was er uit voor hij 't zelf wist. Nu zal hij zich dubbel inspannen om toch meester te worden. Met vernieuwde ijver zal hij zijn doel zien te bereiken. Hij hoopt nu meer dan ooit, dat zijn wens in vervulling gaat! Stel je voor, dat hij nog eens met een wandelstok in de hand voor Kerkstra z'n boerderij op en neer wandelt, wat zal dan die oude boer opzien! Gerke verkneutert zich in stilte

Dan kijkt hij op naar het bovenste plankje. Daar

staat al een mooie rij boekjes. Zou Albert ook zoveel hebben? En nu komt er nog een boek van meester bij Gelukkig, dat deze nu weet, dat hij graag doorleren wil. Binnenkort zal meester wel eens weer bij zijn ouders komen en vertellen hoe hij zich in het leren gedraagt. Eerder beloven zijn ouders hem niets, moet je denken.

Als meester komt, behoeven ze hem er niet weer uit te sturen, hoor! Hij zal uit zich zelf wel gaan. Hij hoeft alles ook niet te weten, als hij dat éne maar horen mag: „Gerke, jongen, je mag doorleren, net als Albert Bijlsma!”

Gerke staat op. Nieuwe hoop leeft in zijn hart. 't Zal wel goed komen!

Hoor het meer eens ruisen, de witgekuifde golven rollen voort in eindeloze rijen Geloof maar, dat het vannacht weer lekker slaapt in de hoge bedstee!

HOOFDSTUK VI.

De beslissing.

Als vader op een avond thuis komt van 't werk, ligt Gerke half-zittend voor het open kastje. Het bovenste plankje is nu vol. Hij heeft zopas nog een boek van moeder gekregen, een heel oud; 't lag helemaal uit elkaar. Met wat papier en stijf sel heeft Gerke 't weer wat opgeknapt. 't Is een verhaal uit de tijd der Romeinen, dus al lang geleden. Hier en daar mist een blad-zij, maar dat is niet erg, het plankje is vol en daar gaat het om. Boeken moet hij hebben, boeken! Dat zijn z'n vrienden. Hier, op dit stille plekje naast de ladder, vergeet Gerke de wereld om zich heen. Hier bouwt hij rustig voort aan zijn dromenhuis, hier vordert hij snel. Trouwens, een enkele keer kan 't er ook stormen! Geducht ook! Dan lijkt het, of dat prachtige huis zo onderstboven zal! Doorleren kost misschien wel duizend gulden! Och, wat kan hij toch met z'n lucifersdoosje vol geld beginnen? Wat verbeeldt hij zich? Als die gedachte door zijn hoofd schiet heeft hij houden en keren om zijn huis overeind te houden. De bezwaren groeien als bergen boven zijn kastje uit, straks vallen ze er boven op neer en het ligt versplinterd tegen de grond. Dan weet hij niets beters te doen, dan de toekomst biddend in Gods hand te leggen Dan wordt het zo rustig, zo vredig en kijk dan staat daar z'n dromenhuisje ook weer . . . Het wordt beschenen door de zon! En de storm is

uitgewoed, de stilte heeft zich om het huisje neergevlid Gods hand, die hand geleidt hem veilig, dat gelooft Gerke zeker Als God wil, dat hij meester zal worden, dan wordt hij dat, al kost het ook nog zoveel en al zijn ze ook nog zo arm. Dat houdt hij altijd maar vast

Plotseling gaat de deur van het achterhuis open.

. . . . ligt Gerke half-zittend voor het open kastje.

Vader komt binnen. Gerke schrikt op uit z'n gepeins.

Wat wil vader? Hij krijgt een broek en een jas van de spijker en gaat zich verkleeden.

„Gaat vader weg?” vraagt Gerke nieuwsgierig.

„Ja, eventjes!”

Het gebeurt niet vaak, dat vader 's avonds na het werk nog weg gaat. Hij heeft zeker ergens een dringende boodschap te doen. Waar? Gerke zou het graag willen weten, maar durft niet te vragen.

Nu is vader in de kamer. Hij praat met moeder. Dan kan Gerke z'n nieuwsgierigheid niet langer bedwingen, hij moet even achter de deur luisteren „Je moet niet al te lang weg blijven,” zegt moeder. „Nee,” antwoordt vader, „misschien heeft meester wel meer bezook. Ik kom zo terug.”

Gerke sluipt terug, de koude rillingen lopen hem bij de rug neer 't Is net, of hij geheel verdoofd is. Zo is hij geschrokken van dat woord „meester”. Bij het kastje gaat hij liggen, hier moet hij eerst wat bekomen. Vader gaat naar meester! Een wonderlijk gevoel van vreugde maakt zich van hem meester. Hij kan alles nog niet goed verwerken, 't overkomt hem ook zo plotse-ling. Vader gaat naar meester, 't is haast te heerlijk om waar te zijn! Nu komt de beslissing! Want dit is zeker: vader gaat met meester over hem praten. Dat lijdt geen twijfel. „Jonkman, wat hebben jullie besloten?” „Nou, meester, Gerke moet maar doorleren!” In gedachten hoort Gerke het hen zeggen. Of schuift daar op het laatste ogenblik toch nog een wolkje voor de zon? Hoort hij goed? Zegt vader ook: „Nou, meester, Gerke moet maar *niet* doorleren?”

Gerke heeft rust noch duur. Hij springt op. Het hoekje naast de ladder wordt te klein, het hele huis wordt te klein, hij moet er uit, naar buiten Hij loopt wat heen en weer, draait es een paar maal om moeder heen en draaft dan naar de weg. Komt vader er al aan? Voorover leunend op een hekkepaal kijkt hij verlangend uit. Hij staat op grote dingen te wachten. Zijn hart klopt gejaagd De spanning wordt groot Om de ruwe kop van de paal vouwt Gerke zijn handen saam tot gebed

Eindelijk daar komt vader aan. Er is iemand bij hem. Gerke kan niet goed zien, wie 't is, want het

schemert al. O, dat hart, het bonst hem in de keel. Een zwaar gevoel beklemmt zijn borst, het beneemt hem bijna de adem. Hij voelt, dat het bloed uit zijn wangen trekt De uitspraak komt! Zal hij vader tegemoet lopen, of Neen, hij loopt naar huis terug en gaat in het schemerig geworden kamertje zitten. Hier zal hij 't blijde nieuws aanhoren! Vlug berekent hij nog even zijn kansen. Vader zei es tegen hem: „Ga zo maar door!” en moeder: „Dat geld zal je later van pas komen,” en meester gaf hem vaak een boekje en ook es een atlas, en die weet wel, dat hij graag meester wil worden en Ja, vader heeft vast góéd nieuws! Het huisje van z'n dromen staat hecht en sterk! O ja, en hij heeft ook al es voor de klas gestaan, toen de juffrouw ziek was en hij heeft nog hoger cijfers op het rapport dan Albert Bijlsma Hij kan gerust zijn, laat vader maar komen.

O, 't is de jonge Kerkstra, een zoon van den boer, waar vader werkt, die meekomt. Die is ook boer en woont een kwartiertje verder. 't Spijt Gerke, dat vader niet alleen is: nu Kerkstra hier zit, vertelt vader natuurlijk niets. Toch is hij ook nieuwsgierig, welke boodschap Kerkstra heeft.

Als de boer een kopje koffie heeft gedronken, zijn pijp heeft gestopt en ze een poosje over koetjes en kalfjes hebben gepraat, komt het

„Ik moet eigenlijk een jor.gen knecht hebben,” zo vertelt Kerkstra. „We kunnen het werk niet meer af en nu heb ik al eens gedacht: Gerke komt met een paar maand van school, als ik diè eens kon krijgen. Wat denken jullie daarvan?”

Gerke schrikt op! Kerkstra komt dus om hem! Die meent, dat hij boerenknecht wil worden, boerenknecht! Wat denkt die man wel?! Wacht maar, vader zal hem

wel wat anders vertellen! Nee boer, onze Gerke zal doorleren! 'k Ben net naar den meester geweest om het te zeggen. Hij heeft al een kastje en wat boeken en ook reeds een atlas en een flinke duit in de spaarpot.

Ja? Zal vader dat wèrkelijk zeggen, kan hij daar zéker van zijn? Nu Gerke vlak voor het gewichtige ogenblik van de uitspraak staat, begint hij toch weer te twifelen Is het allemaal wel waar? Heeft hij zich ook wat ingebeeld? In elk geval, nu komt hij het te weten

Gerke zit op hete kolen

Vader verschuift zich wat op zijn stoel en doet een paar flinke trekken aan de pijp. Dan zegt hij: „Ja” en dan nog eens: „Ja”. Dat voerspelt niets goeds, dat zegt vader altijd als hij ergens mee zit. O, o Gerke leest hem de woorden van de mond en zweeft er op die lippen niet een tevreden glimlachje?

„Ja, wat zal ik daarvan zeggen! Moeder, weet jij het?”

Gerke wordt bleek. Zijn lippen beven. Alles aan hem beeft.

Inplaats dat vader het verzoek van Kerkstra met een kort gebaar van de hand wijst, schijnt hij er wel oren naar te hebben. Het huis van Gerke z'n dromen begint plotseling te wankelen Dat prachtige huis, waaraan hij al zo lang heeft gebouwd. O, hij wil wel opspringen en vader om de hals vliegen en tegen hem zeggen: „Dat weet U toch wel? Ik zal immers doorleren. U is toch naar meester geweest?”

Stil, moeder zegt wat. Zij zal 't zéker voor hem opnemen!

„Och ja,” zegt ze, terwijl ze van vader naar Kerkstra kijkt, „als hij van school komt, moet hij toch ergens aan de slag komen en wat verdienen.”

Bom! moeder stoot de laatste steunsels weg en daar stort het dromenhuis voor goed ineen Het ligt plat tegen de grond, het is één puinhoop

Gerke is radeloos. Wankelend loopt hij de kamer uit. Hij moet er uit, hij kan hier niet langer blijven. Hij slingert door het korte gangetje, de vloer golft, alles begint te draaien, een suizend geluid is er in z'n oren, o, hij valt nog

Bijna kruipend komt hij bij zijn boekenkastje, neen vooruit, hier vandaan, dat kastje wil hij niet meer zien! Hij geeft het een trap, zodat het kleine deurtje openvliegt, bons! nog één, het staat te wankelen op z'n wrakke poten, o, hij wil dat hele kastje wel plát trappen, wèg schoppen! Hij trekt er een boek uit en smijt het woest door het achterhuis, weg er mee! Die plotseling opkomende woede kan hij niet verkroppen, hij schreeuwt en scheldt en holt dan snikkend door de achterdeur naar buiten, naar het meer, waar de zwarte golven een weemoedig liedje zingen Daar laat hij zich neerploffen tegen de schuine helling van de polderdijk Hij slaat z'n handen voor het gezicht en duwt het weg tegen de grond. Het verdriet, de boosheid overmeestert hem geheel en al. Hij is kwaad op vader en moeder, op meester en op iedereen Nu had hij zo blij en gelukkig kunnen zijn en nou willen ze een boerenknecht van hem maken, een boerenknecht! Albert mag doorleren, hij niet, o, 't is zo vreselijk! Hij trapt met zijn voeten, wringt zijn vuisten saam, in machteloze woede. Hij wil niet weer in huis, hij wil hier liggen blijven, de hele nacht 't Kan hem niets meer schelen, niéts! O, hij is ook boos op God al z'n bidden heeft niets geholpen, straks mag hij in een blauwe kiel op een vuile mestwagen door het land bolderen

Wat? Boos op God?! Even schrikt Gerke van die gedachte. Neen, neen, dat gaat te ver. Dat mag hij niet denken, neen, neen Hij klemt zijn lippen op een, duwt zijn hoofd weg, dichtert tegen de koele grond om die vreselijke gedachte weg te wringen, maar o, het baat niet, telkens komt ze weer boven

Stil, ze roepen hem

Hij licht zijn hoofd even op, ja kijk, daar staat moeder. Nu loopt ze voor huis langs. Ze zoekt hem

Niks zeggen, denkt Gerke, liggen blijven! Laten ze maar een poosje naar hem zoeken Hij houdt zich doodstil

Hoor, daar heb je vader ook. „'k Zie hem nergens!” zegt hij tegen moeder. „'k Snap niet, waar hij zit. 'k Zal eens even bij de burens zien.”

Nu durft Gerke niet langer blijven liggen. 't Wordt toch te erg, als je je ouders nodeloos in ongerustheid laat verkeren.

Hij kruipt overeind en komt bij de polderdijk neer.

„Hier is hij al!” roept moeder verheugd tegen vader. „Gerke, jongen, wat deed je daar in 't donker,” vraagt ze verbaasd. „Kom eens gauw in huis.”

Op de keukentafel brandt het kleine lampje.

„Wat, heb je geschreid?” vraagt moeder ontsteld, nu ze bij het licht zijn behuilde gezicht ziet. „Scheelt er wat aan?”

Die vraag doet het verdriet weer in alle hevigheid losbarsten. Gerke valt op zijn knieën neer bij moeder, wringt zijn hoofd diep in haar schoot, slaat zijn handen om haar middel Zijn hoofd schokt van het krampachtig snikken wild op en neer

Moeder laat hem snikken. Vader ziet haar vragend aan. Waarom heeft hun jongen toch zo'n verdriet? Ze begrijpen het niet.

„Wat scheelt er aan?” vraagt moeder nog eens.

Dan stort Gerke zijn hart uit.

„'k Wil niet niet niet boeren boerenknecht worden,” snikt hij, „'k dacht, dat ik dat ik mee meester mocht worden, net als als Albert Bijlsma”

„Maar jongen,” zegt vader verwonderd, „hoe kom je toch op die gedachten, wie heeft je dat ooit beloofd?”

Hortend en stotend vertelt Gerke, waarom hij dat dacht.

„Ja,” antwoordt vader, „'t is waar, meester wilde jou laten doorleren, maar dat kost zoveel geld, dat kunnen wij onmogelijk betalen. Jij bent de oudste, jij moet wat verdienen. Wij hebben er ernstig en biddend over nagedacht, maar heus, jongen 't kan niet. 'k Heb het meester vanavond verteld. Tegen jou hebben we er nooit over gesproken, om maar geen verlangens bij je wakker te roepen, wij weten wel, dat je zo van 't leren houdt.”

Dan vertelt Gerke, dat hij al twee gulden en veertien cent in zijn lucifersdoosje heeft

Als moeder dat hoort, worden haar ogen nat. Dat wist ze niet, dat hij dié bedoeling met het geld had. Vader slikt ook een brok weg, die hem in de keel schoot, hij bijt zich op de lippen, zo'n jongen toch

„Hoor eens, Gerke,” zegt hij dan, „'t spijt ons, dat we jouw wens niet in vervulling kunnen laten gaan. Ander werk is er ook zo moeilijk te vinden en je moet toch wat verdienen. De gelegenheid doet zich nu voor. We hebben tegen Kerkstra gezegd, dat we d'r eens over na zouden denken. Gerke, doe jij dat ook eens. En nu nog wat, jongen! Vergeet niet, dat God ons leven leidt. Als Hij wil, dat jij nog eens meester zult worden, dan word je dat! Bewaar je doosje met geld maar goed!

En als God wil, dat je wat anders zult worden, dan is ook dat goed. Niet wat wij willen, gebeurt, maar wat God wil. Dat is steeds het beste. Gelóóf dat, jongen, het zal je over je teleurstelling en verdriet heen helpen. Die gedachte zal je troosten. Als je maar op een eerlijke manier je brood verdient, dan is alle werk goed en wordt 't door God gezegend. Als je met Hem door het leven gaat, zul je een flinke boerenknecht worden en ook dat werk met een blij en tevreden hart doen."

„Ja, jongen, zo is het,” bevestigt moeder, terwijl haar hand zijn hoofd streelt Haar hart schreit, ze heeft toch zó met hem te doen

Dan vouwen zich haar handen om Gerke's hoofd heen en zacht gefluister zweeft door de stilte Gerke hoort niet alles wat ze zegt, maar hij weet, dat moeder voor hem bidt. Nog dichter kruipt hij tegen haar aan Moeders gebed, het doet de allerbitterste boosheid zakken, het kalmeert zijn onrustige en ontevreden jongensziel

Een poosje later ligt Gerke in bed.

Opstandig is zijn hart nog. Onstuimig komt telkens het verdriet weer op, het golft over hem heen als een donkere zee Het baant zich in hete tranen een weg

Dan komt moeder nog even kijken. Ze legt haar hand op zijn wrevele hoofd. Zo zacht, zo zacht 't Is als een vertroosting.

„Heus jongen, we plagen je niet. Als 't maar half kon, had je mogen doorleren. Maar nu wat anders! Je hebt het telkens over Albert Bijlsma. Daar kijk je maar naar. Dat is verkeerd van je. Je moet niet zien naar iemand, die het beter schijnt te hebben. Kijk eens naar iemand, die het minder heeft dan jij. Denk je wel eens

aan Ruurd? Die jongen verlamt helemaal. Hij kan nooit weer lopen. En nou moet hij maar liggen, onophoudelijk liggen, liggen wachten op zijn dood. Vergelijk je eens met dien jongen, Gerke. Jij hebt gezonde benen, sterke armen, een helder hoofd, jij moogt nog werken en geld verdienen. Denk je dat eens in en dan kan het niet anders, of je wordt dankbaar. Ik weet wel, je ondervindt een grote teleurstelling, maar Ruurd dan? Zou zijn teleurstelling niet oneindig gróter zijn? En toch hij mort en klaagt nooit, soms ligt ie in z'n ledikant te zingen Hij draagt zijn lot blijmoedig met God. Je moet bidden, Gerke, om een hart, dat de grootste teleurstelling met vreugde draagt Wij bidden om prettige dingen, maar God geeft alleen maar wat goed voor ons is. Als je dus nu dadelijk geen meester wordt en misschien nooit wordt, dan is dat *goed* en *gelukkig* voor je, begrijp je?"

Nog even blijft moeder, gebogen over haar jongen, staan. O, hoe zacht is haar stem, hoe vertroostend haar woorden!

Als ze weggegaan is, probeert Gerke te bidden. Vergeving heeft hij nodig, dat gevoelt hij. Vergeving voor zijn bitterheid, zijn onverschilligheid Vergeving voor zijn boos en ontevreden hart Was hij ook niet boos op God? Gerke huivert bij die gedachte, maar „om Jezus' wil", bidt hij

Stil-aan dalen vrede en blijdschap neer uit de hemel. Ze maken zijn bittere ziel zo vlak en effen als het meer soms zijn kan in stille zomernachten

Vergeving zal hij ook zijn ouders vragen. Geloof maar, dat hij hun pijn heeft gedaan. Zij zoeken toch het beste voor hem.

Die avond bidt hij ook voor Ruurd.

Voor het eerst.

De dagen gaan.

't Staat nu vast: Gerke wordt boerenknecht.

Aan die gedachte moet hij langzaam wennen. Wat kun je al luchtkastelen bouwen! „Wil je later ook bij den boer?” vroeg de oude Kerkstra eens. En toen had hij hooghartig geantwoord: „Nee, daar zal ik me wel voor wachten!”

En nu komt hij er tòch! Moeder maakt al een blauwe overall voor hem klaar. Wat zal die oude boer hem fijntjes uitlachen! 't Is niet te hopen, dat hij hem tegenkomt.

Kom, hij zal maar eens weer bij Ruurd zien. Die heeft het nog veel moeilijker dan hij Daar fietst Albert Bijlsma ook net heen met een tas vol boeken over de stang. Even komt de oude bitterheid in Gerke boven. Zou je niet jaloers worden? Maar neen, dat mag niet. Als Ruurd hem ziet lopen en springen, wordt die ook niet jaloers. Toen hij gister bij Ruurd met een sprong over een hek wipte, zei deze niét met een zucht: „Hè 'k wou, dat ik ook nog zo springen kon,” maar: „Kun je nog wel hoger?”

Gerke bewondert Ruurd. Ja, moeder heeft gelijk: je moet steeds kijken naar iemand, die het minder heeft dan je zelf. Dat leert je dankbaar te zijn. Laat hem maar boerenknecht worden, wie weet wat er later nog eens gebeurt

Niet wij, maar God bepaalt, wat wij worden zullen in het leven. Dat heeft Gerke geleerd. Hij moet ook leren, tevreden te zijn met de taak, die God hem op de schouders legt.

Och, of je meester bent of boerenknecht, dat doet er ten slotte niet toe, als je den Heere Jezus maar liefhebt, dáár komt het op aan.

Dat brengt het ware geluk, voor eeuwig

INHOUD.

I. In het wijde veld	7
II. Wolken en zon	18
III. Een spannend ogenblik	25
IV. Een hoopvolle middag	35
V. „Plicht gaat voor plezier”	42
VI. De beslissing	49
